

Kaplica grobowa Karola Scheiblera na Starym Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim przy ul Ogrodowej to perła architektury dawnej Łodzi.

Zabytki architektury są najcenniejszym dziedzictwem naszego miasta, świadectwem jego bezprecedensowego w skali światowej rozwoju w XIX wieku. Do dzieł o szczególnej wartości należy kaplica-mauzoleum Karola Scheiblera na starym Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim przy ul. Ogrodowej 43.

Karol Scheibler (1820-1881) swoją działalnością rozpoczął nową epokę w dziejach przemysłowej Łodzi, zapewnił jej czołowe miejsce w dziedzinie przemysłu włókienniczego w Europie. Był twórcą wielkiego imperium przemysłowego na Księżym Młynie.

Dbając o rozwój przemysłu pamiętał też zawsze o łodzianach. Zarówno sam K. Scheibler, a po jego śmierci wdowa po nim, **Anna z Wernerów Scheiblerowa**, syn Karol Wilhelm, córka i zięć, Matylda i Edward Herbstowie, łożyli olbrzymie sumy na budowę potrzebnych miastu gmachów: szkół (m. in. obecne III LO im. T. Kościuszki), szpitali (przy ul. Milionowej, Szpital Dziecięcy im. J. Korczaka), kościołów (m. in. kościół Ojców Jezuitów, Podwyższenia Krzyża Świętego, Wniebowzięcia NMP, łódzka archikatedra, cerkiew św. Aleksandra Newskiego), zawsze byli pierwsi we wspieraniu wszelkiego rodzaju charytatywnych akcji.

Po śmierci K. Scheiblera wdowa po nim, Anna Scheibler, postanowiła uczcić pamięć zmarłego

męża fundacją kaplicy o charakterze mauzoleum. W latach **1885-1888** według projektu warszawskich architektów **Edwarda Lilpopa i Józefa Dziekońskiego** stanął monument, który zadziwił współczesnych.

W warszawskiej prasie pisano „**kaplica jest pomnikiem najkosztowniej wykonanym w kraju naszym**”, gdzie indziej zaś stwierdzono „**jest to niepospolite dzieło architektury, zaprojektowane z wielkim smakiem i wykonane z niezwykłą starannością**”.

Wnętrze kaplicy- fot. archiwalna

Architektura budowli oparta została na najlepszych wzorach gotyku francuskiego i niemieckiego. Obiekt otrzymał smukłą bryłę zwieńczoną ażurową kamienną wieżą. Do budowy kaplicy użyto najlepszych materiałów i zatrudniono renomowane warszawskie i łódzkie firmy.

Artystyczny kształt kaplicy i jakość jej wykonania sprawiły, że powstało prawdziwe arcydzieło architektury neogotyckiej. W całej Europie wzniesiono zaledwie kilka budowli dorównujących klasą łódzkiemu mauzoleum.

W krypcie kaplicy spoczęły doczesne szczątki Karola Scheiblera a w późniejszych latach pochowano tam kolejnych członków rodziny, w tym wdowę po zmarłym, Annę Scheibler.

Tragiczny był los kaplicy po 1945 roku. Obiekt, tak jak i cały teren Starego Cmentarza Ewangelicko-Augsburskiego, był bezkarnie dewastowany i rozkradany. Krypta grobowa została sprofanowana, szczątki zmarłych i trumny zniszczone. Stan kaplicy pogarszał się z każdym dziesięcioleciem.

Władze konserwatorskie zainteresowały się zabytkiem dopiero w drugiej połowie lat 70. XX wieku. Wykonano wówczas szczegółową inwentaryzację, zamurowano okna, teren symbolicznie zabezpieczono siatką. Mimo to proces zniszczenia trwał nadal.

W celu ratowania ginącego arcydzieła architektury w 2003 r. powołano do istnienia

„Fundację Na Rzecz Ratowania Kaplicy Karola Scheiblera”

Pamięć o przeszłości jest jednym z wyznaczników poziomu kultury każdego społeczeństwa. Oznacza to także opiekę nad budowlami będącymi pamiątkami historii. Świadomość tego leżała u podstaw inicjatywy stworzenia Fundacji.

Wnętrze krypty – fot. archiwalna

Do pierwszych działań Komitetu Założycielskiego Fundacji, podjętych wraz z Towarzystwem Opieki nad Starym Cmentarzem w Łodzi, było przywrócenie pierwotnego napisu na fasadzie kaplicy:

„Pamięci Karola Scheibler”

Kolejno, także przy współpracy z TOnSC oraz łódzką Parafią Ewangelicko-Augsburską św. Mateusza, odnowiono żelazne drzwi wejściowe oraz elementy rzeźbiarskie wnętrza.

W 2005 r. opracowany został program konserwatorski, a w 2007 r. projekt i wstępny kosztorys renowacji. Podjęto starania o zdobycie odpowiednich funduszy. Dzięki dotacji Urzędu Miasta w wrześniu 2009 r. ruszyły prace konserwatorskie. Obecnie trwa renowacja części prezbiterialnej oraz dachów nad nawą główną. Wspierani jesteśmy zarówno przez władze miejskie, jak i prywatnych darczyńców. Każda suma jest dla nas ważna.

Pragniemy, by w ciągu kilku lat kaplica, stała się jedną z głównych atrakcji Łodzi i przyciągała turystów z całego świata. Wewnątrz urządzona zostanie ekspozycja ukazująca rozwój przemysłowej Łodzi i znaczenie rodziny Scheiblerów.

Ratowanie kaplicy Karola Scheiblera jest naszą wspólną sprawą. Zróbmy wszystko, by ten wspaniały zabytek po odnowieniu stał się chlubą Łodzi.

Nasze konto:

**Bank PEKAO S.A. XI O/Łódź
51 1240 3073 1111 0000 4158 2563**

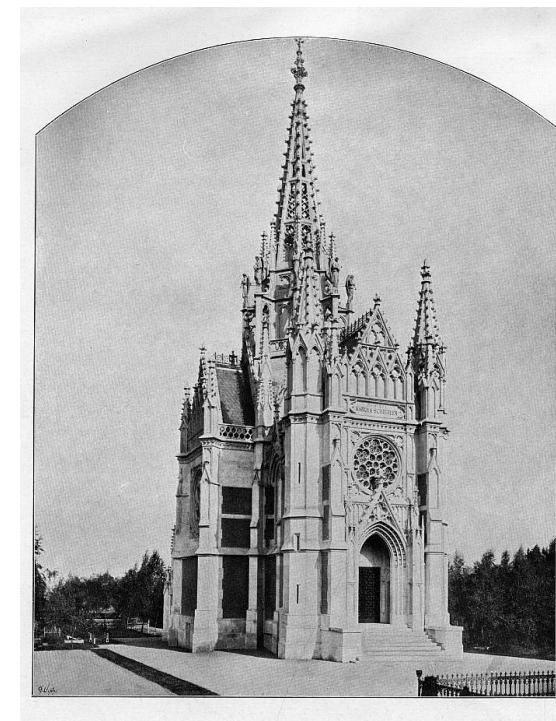
FUNDACJA NA RZECZ RATOWANIA KAPLICY KAROLA SCHEIBLERA

ul. Stary Rynek 1, 91-439 Łódź,
tel. 42 66 14 666

e-mail: scheiblerlodz@gmail.com, j_tyrowicz@geofot.pl,
lucjarobak@poczta.onet.pl

<http://scheibler.com.pl>

<https://www.facebook.com/kaplicascheiblera/>

**Kaplica Karola Scheiblera
na Starym Cmentarzu
Ewangelicko-Augsburskim
przy ul. Ogrodowej w Łodzi**